

מאור עינים

חידושי תורה על הפרשה

גליון מס' 2

נח תשפ"ב

שהיה יכול להגיע לדרגות גבהות יותר, ולכן דורשים אותו לגנאי, גם שהיה צדיק בדורותיו.

וזה מלמדנו עד כמה שאדם צריך לשאוף להתעלות כפי כוחותיו, ללא קשר לאנשי דורו, ואין לאדם להגיד, אין מה לעשות, הדור חלש וכד', כמ"ש חז"ל (תדא"ר פרק כה), כל אחד ואחד חייב לומר מתי יגיעו מעשי למעשה אבותי אברהם יצחק ויעקב.

(ו, כא) ואתה קח-לך מכל-מאכל אשר יאכל ואספת אליך והיה לך ולהם לאכלה.

שואלים הרי כתוב שאסור לאדם לאכול קודם שיתן מאכל לבהמתו (בגיטין דף סב.) וא"כ היה צריך להגיד להם ולך לאכלה, ונאמרו ע"ז תירוצים.

ולענ"ד נ"ל שצווי הקב"ה לנח קח-לך מכל-מאכל, אין הוא מדבר על חלוקת האוכל, אלא על האסיפה לתיבה שיהיה להם מה לאכול, ובאסיפת אוכל לתיבה אין דין להקדים את הבהמה.

(ח, ז) וישלח את העורב וכו'.

לא כתוב ששלח את העורב 'מאתו', רק ששלח בלבד. ואילו אצל היונה בפסוק ח' כתוב "וישלח את היונה 'מאתו' וכו'. וכן בפסוק ט' "ולא מצאה היונה מנוח לכף-רגלה ותשב 'אליו' וכו'. וכן בפסוק יא' "ותבוא 'אליו' היונה לעת ערב וכו'.

(ו, ט) אלה תולדות נח, נח איש צדיק היה בדורתיו וגו'.

כתוב בקב-הישר (פרק ק') מי שאינו רוצה להנות בממון האסור - איש זה נקרא "תמים צדיק". עכ"ל.

לפ"ז נ"ל שזה כוונת הפסוק "נח איש צדיק תמים" שנח לא רצה להנות מממון שאינו שלו, ולכן נקרא צדיק תמים.

ברש"י כתב, ללמדך שעיקר תולדותיהם של צדיקים מעשים טובים.

ואף שעל ידי שלושת בניו של נח נבנה העולם מחדש, אפ"ה עיקר תולדותיו של נח זה היה מעשיו הטובים. נמצא א"כ שמעשיו הטובים של נח, יותר גדולים מבנית העולם מחדש.

ואפשר לבאר את זה, שלולא המעש"ט של נח, הוא לא היה יכול להציל את עצמו ובניו, וא"כ לא היה קיום לעולם יותר.

פרש"י, בדורתיו, יש מרבותינו דורשים לשבח וכו' ויש שדורשים אותו לגנאי, לפי דורו היה צדיק, ואלו היה בדורו של אברהם אבינו לא היה נחשב לכלום (סנהדרין קח).

לכאורה קשה, והרי סו"ס נח לא היה בזמן אברהם, וא"כ למה שנדרשו לגנאי?

ונ"ל, שאדם צריך להתעלות לפי כוחותיו בלא קשר לסביבתו, ונח לא ניצל את אותם כוחות שהיה לו, ואף שכלפי דורו היה צדיק בכל זאת כלפי דורו של אברהם, הוא לא היה נחשב לכלום, משום

רואים מכל זה, שנח היה חסיד והתרחק מהחיות הטמאות, ולכן אצל העורב לא מוזכר ששלח אותו 'מאתו'.

בענין זה מובא בספר "דרך שיחה" עד כמה שיש להתרחק מדברים טמאים (ח"ב עניני חינוך) שהקה"י הקפיד שילדים לא ישחקו בצעצועים של בהמות טמאות.

(ט, טו) וזכרתי את-בריתי אשר ביני וביניכם ובין כל-נפש חיה בכל-בשר, ולא-יהיה עוד המים למבול לשחת כל-בשר.

נ"ל, שהרי בהתחלה הקב"ה הוריד גשמים ברחמים, שאם יחזרו בתשובה יהיו גשמי ברכה, ובסוף הגשמים נהפכו למבול. ולכך אמר כאן, 'ולא-יהיה עוד המים - למבול'.

(י, כו) ויקטן ילד את-אלמודד ואת-שלף ואת-חצרמות ואת-ירח.

ברש"י, יקטן, שהיה עניו ומקטין עצמו לכך זכה להעמיד כל המשפחות הללו. עכ"ל.

וזהו מדה כנגד מדה, הוא הקטין עצמו, והקב"ה הגדיל אותו ע"י שזכה לעמיד משפחות רבות. רואים כאן שע"י ענוה אפשר לזכות לילדים.

(י, יא) מן-הארץ ההוא יצא אשור, ובין את נינוה וכו'.

וברש"י כתב, כיון שראה אשור את בניו שומעין לנמרוד ומורדין במקום לבנות המגדל, יצא מתוכם (ב"ר).

יש קושיה מפורסמת, כיצד זה שנח ק"כ שנה בנה את התיבה כדי שכולם ידעו שהקב"ה הולך להביא מבול לעולם, ובכ"ז אף אחד לא חזר בתשובה, ואילו אצל יונה שהלך לנינוה להזהיר אותם לחזור בתשובה, מיד כולם חזרו בתשובה.

ונ"ל ע"פ מש"כ רש"י כאן, שראה אשור את בניו שומעין לנמרוד ומורדין במקום לבנות המגדל, יצא מתוכם. ואז בנה את נינוה. נמצא שנינוה נבנתה על קה"ש, וזה הזכות שהיתה לה לתת לה פתח לתשובה.

עוד שמעתי ליישב, ע"פ מש"כ בפרקי דר"א (פרק מג) שם מובא בשם רבי נחוניא בן הקנה שהקב"ה הציל את פרעה מלך מצרים ונעשה למלך בנינוה. וא"כ כששמע את הנבואה של יונה שאם לא יחזרו בתשובה, הקב"ה יהפוך את נינוה, מיד נזכר במכות שקיבל במצרים ועורר את כל עמו לחזור בתשובה, כמבואר ביונה.

עוד נ"ל, שנח אמר לאנשי דורו, עוד מאה עשרים שנה הקב"ה יביא מבול לעולם, וכבר היו רגילים לראות את נח כל יום מתעסק אם התיבה, וכבר לא היה נראה להם שזה רציני. ועוד, שהיו אומרים לו, 'אילו אנו רואים אותו נכנס לתיבה אנו שוברין אותה והורגין אותו' כמבואר ברש"י לעיל (ז, יג). משא"כ אצל יונה הנבואה היתה מיידית, שאם לא עושים תשובה, תוך ל' יום נינוה מתהפכת. ולכן שם הם חזרו בתשובה.